

A felsőoktatás-didaktika szerepe a svájci felsőoktatásban négy német nyelvű egyetem példáján

BIKICS GABRIELLA

The role of higher education didactics in the higher education in Switzerland through the example of four German speaking universities

Abstract

In the last two or three decades, attention has been focused on quality assurance and raising the standard of higher education through the higher education didactic training of instructors. In Switzerland, teacher training colleges remained independent and became the starting point of didactic innovation in higher education. After having established further training and higher education didactic centers and working groups at universities, a great choice of training courses occurred. The study presents what higher education didactic training courses are organized at four German speaking universities in Switzerland. The good examples of Basel, Bern, Luzern and Zurich serve as a lesson for the quality assurance efforts of Hungarian universities.

Keywords: quality assurance; unit of research and education; higher education didactics; teacher training; further training

Kulcsszavak: minőségbiztosítás; kutatás és oktatás egysége; felsőoktatás-didaktika; tanárképzés; továbbképzés

Subject-Affiliation in New CEEOL: Social Sciences – Education – Higher Education

DOI: 10.36007/eruedu.2023.1.086-102

Bevezetés

A német nyelvű szakirodalomban az ezredforduló után kerültek a figyelem középpontjába a felsőoktatás-didaktikai képzések az egyetemi oktatás minőségbiztosításához kapcsolódóan. *A felsőoktatás-didaktika szerepe a német felsőoktatásban* című tanulmányomban (Bikics 2022) összefoglaltam, hogy az oktatóknak milyen lehetőségei vannak tanításmódszertani képességeik fejlesztésére szervezett, célzott és strukturált képzések és továbbképzések keretében.

E témakörben *Az oktatási és kutatási intézmények személyi és szervezeti fejlesztése* című német folyóirat már 2010-ben különszámot¹ szentelt a jó gyakorlato-

1 *Personal- und Organisationsentwicklung in Einrichtungen der Lehre und Forschung.* (2010) 4/2+3.

https://www.universitaetsverlagwebler.de/_files/ugd/7bac3c_10d53d6dd18e488eb331155533e45e30.pdf (Letöltve: 2023. 01.05.) (Letöltve: 2023.01.02.)

kat megtestesítő svájci modelleknek. A tanulmányok felvázolják, milyen képzéseket szerveznek Svájc négy egyetemén és két főiskoláján: a Bázeli² Egyetemen, a Berni Egyetemen, a Luzerni Egyetemen, a Zürichi Egyetemen, valamint a Luzerni Főiskolán és a Zürichi Szakfőiskolán.³

Jelen tanulmányom célja a négy nevezett egyetem felsőoktatás-didaktikai programjának bemutatása és összehasonlítása. A képzések a kidolgozásuk óta eltelt időben részben szervezeti változások, részben az online oktatás térhódítása és új képzési szükségletek megjelenése folytán módosultak. Mindezt az egyetemek honlapjain megtalálható információk és kurzusleírások mutatják.

2. Svájc kulturális sajátosságai és a felsőoktatás

2.1 A multikulturális és innovatív Svájc

Svájc sok tekintetben kuriózumnak számít az európai országok között. Három nagy nyelvterületre oszlik (Német-Svájc, Francia-Svájc és Olasz-Svájc). Mindhárom országrész kapcsolatban áll egymással és azzal az országgal is, amelyhez nyelvi- és kulturálisan kötődik. Négy hivatalos nyelve van⁴: a német (62,6%), a francia (22,9%), az olasz (8,2%) és a latin nyelvcsaládhoz tartozó (rétoromán), amit csupán egy kisebbség beszél (<0,5%).

Svájc élen jár az innovációban. Ennek egyik oka éppen a kulturális és nyelvi sokszínűség, amely hozzájárul a különféle nézőpontok ütköztetéséhez és az ebből fakadó innovatív szellem kialakulásához. Ugyanakkor a protestáns történelmében és a liberális, illetve multikulturális jelenében gyökerező világszemlélet biztosítja a megfontolt, racionális gondolkodást, az innovációk révén a tudás észszerű gyakorlati felhasználását, az anyagi és szellemi erőforrásokkal való takarékos gazdálkodást, ami párosul a német észjárásra jellemző rendteremtő és rendszerező képességgel. Mivel Svájc gazdaságilag erős ország, a kutatásfejlesztésre fordított források előteremtése és az újítások gyakorlatba való átültetése nem ütközik akadályokba.

2.2 A svájci felsőoktatás

Svájc szövetségi állam, 26 tagállama van, ezeket kantonoknak nevezik. Történelmileg valamennyi kanton önálló állam volt, saját határokkal, hadsereggel és saját pénzzel, amíg 1848-ban létre nem jött a jelenlegi szövetségi struktúra. Az egész és a részek viszonya, vagyis az egység és az egyediség kettőssége mint svájci sajátosság az oktatásügyben is tükröződik.

Az erősen központosított francia és az erősen föderalisztikus német oktatásügygel szemben Svájc az ún. „kooperatív föderalizmus” elvét követi, miszerint az állam

² Basel svájci városnak van magyaros írásmódja: Bázél, a továbbiakban ez az alak használatos.

³ Jelenlegi neve: Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften – Alkalmazott Tudományok Zürichi Főiskolája

⁴ Wir sprechen Schweizerisch: https://www.eda.admin.ch/content/dam/PRS-Web/bilder/infografiken/de/1.2.1_DE.jpg (Letöltve: 2023.01.16.)

és a 26 kanton egyaránt jogalkotó. „A kantonok teljeskörű autonómiát élveznek. Kantoni vagy kantonok közötti szinten szuverén módon látják el az összes oktatási feladatot, amennyiben ezek nem állami hatáskörbe tartoznak.” (Schmidt 2008, 114)⁵

A felsőoktatási intézmények fenntartói tehát az állam vagy az egyes kantonok, ami törvényi szinten a következőképpen valósul meg: „Azok a jogi keretek, amelyek a felsőoktatás egyes intézményeinek felépítésére, működésére, vezetésére vonatkoznak, állami és kantoni szinten törvények és szerződések keretében vannak rögzítve.” (Schmidt 2008, 115) A valóságban még ennél is színesebb a kép. „A gyakorlatban az egyes felsőoktatási intézmények igazgatása állami, kantoni, kantonközi, illetve az állami és kantoni közös fenntartású grémiumok hálózatában valósul meg.” (Schmidt 2008, 116)

Felépítését tekintve a svájci felsőoktatás „duális rendszer”, ami *kétféle, egymással egyenrangú intézményt* foglal magába (Schmidt 2008, 114). Minden felsőoktatási intézmény elnevezése „főiskola”, vannak köztük szakosodott főiskolák és több karral rendelkező, „egyetemes” főiskolák, a továbbiakban *egyetemek*. Svájcban tíz egyeteme van, Német-Svájcban öt⁶, Francia-Svájcban négy⁷ és Olasz-Svájcban egy⁸ (ezeket az 1. sz. táblázat mutatja be).

3. Felsőoktatás-didaktika a svájci egyetemeken

3.1 A felsőoktatás-didaktika kialakulása és helyzete

A svájci felsőoktatás tehát intézményi szinten strukturált.⁹ A német egyetemekenbe integrált tanárképzéssel ellentétben Svájcban önálló tanárképző főiskolák vannak. Az egyetemekkel ellentétben a főiskolák hagyományosan a gyakorlatot helyezik előtérbe az elmélettel szemben, az oktatást a kutatással szemben. Ennek következtében a felsőoktatás-didaktika mint tudományág a főiskolákról indult el, és intenzívebben fejlődött, mint az egyetemeken.

1995-ben lépett életbe a *Szövetségi törvény a szakfőiskolákról*¹⁰, melynek 12. cikkelye a következőképpen fogalmazza meg a tanárokkal szemben támasztott követelményeket: „Az oktatóknak egyetemi végzettséggel, kutatás iránti affinitással,

5 A tanulmány valamennyi német idézete saját fordítás. B.G.

6 Német-Svájc egyetemeinek honlapja: Lásd: 3.2.1-4 címsoroknál, továbbá: St Galleni Egyetem: <https://www.unisg.ch> (Letöltve: 2023.01.03.)

7 Francia-Svájc egyetemei: Genfi Egyetem: <https://www.unige.ch> (Letöltve: 2023.01.03.), Lausanne-i Egyetem: <https://www.unil.ch> (Letöltve: 2023.01.03.), Fribourgi Egyetem: <https://www.unifr.ch> (Letöltve: 2023.01.03.), Neuchateli Egyetem: <http://www.unine.ch> (Letöltve: 2023.01.03.)

8 Svájci Olasz Egyetem: <https://www.usi.ch> (Letöltve: 2023.01.03.)

9 Hochschulen in der Schweiz Universitäten und Fachhochschulen <https://www.justlanded.com/deutsch/Schweiz/Artikel/Bildung/Hochschulen-in-der-Schweiz> (Letöltve: 2023.01.06.)

10 Bundesgesetz über die Fachhochschulen (1996) https://fedlex.data.admin.ch/filestore/fedlex.data.admin.ch/eli/cc/1996/2588_2588_2588/20130101/de/pdf-a/fedlex_data-admin-ch-eli-cc-1996-2588_2588_2588-20130101-de-pdf-a.pdf (Letöltve: 2022.12.28.)

valamint szakmódszertani képesítéssel kell rendelkezniük. A szakirányú tárgyak oktatása többéves szakmai tapasztalat után történhet.”

A törvény értelmében a szakfőiskolák saját programokat fejlesztettek ki munkatársaik tanításmódszertani képzésére. A főiskolák felsőoktatás-didaktikai innovációit az egyetemek is követték, különösen gazdag képzési kínálatot hozott létre Zürichi Egyetem (Vö. 3. sz. táblázat). Ezzel Svájc követte azt a nemzetközi trendet, amelyben a minőségbiztosítás egyik fontos garanciája a felsőoktatás pedagógiai-módszertani kultúrájának emelése lett.

Az oktatók számára sajátos felsőoktatás-didaktikai kihívást jelent az egyre szélesebb körben terjedő angol nyelvű szaktárgyi oktatás. Ennek vannak hagyományai: Svájcban a természettudományok körében már legalább egy generáció óta folynak angol nyelvű programok, de a társadalom- és bölcsészettudományokban is erősödik ez a tendencia.

Az angol nyelvű szakoktatás egyaránt szükségessé teszi az oktatók nyelvi és szakmódszertani képzését. A nyelvi képzés az előadások megtartásához elengedhetetlen szóbeli kifejezőkészség folyamatos fejlesztését célozza meg. Az írásbeli kompetencia fejlesztése pedig a szakirodalom olvasásához, továbbá a hallgatói dolgozatok javításához és kommentálásához szükséges. A szakdidaktikai képzések ugyanakkor az előadók módszertani repertoárját gazdagítják. A tudományos előadások ugyanis kognitív szempontból magas színvonalúak, erősen a tudástranszferre és a ténytudás közvetítésére épülnek, ám kevésbé interaktívak. Az oktatók és a hallgatók részéről koncentrált figyelmet igényelnek az anyanyelvű előadások, az idegen nyelvűek még inkább.

Ezért az előadóknak a jól követhető előadásmód és a jobb megértés elősegítése érdekében ismerniük és alkalmazniuk kell egy sor didaktikai és retorikai elemet, ilyenek például a beszédtempó lassítása, ismétlések, kiemelések, hangsúlyozás, egyszerűsített megfogalmazások, elektronikus és vizuális segédanyagok, testbeszéd, gesztusok, intonáció, példák, metaforák, összefoglalás. Tudatosan élniük kell a kérdéstechnikai módszerek lehetőségeivel, például egy új tartalom bevezetésekor költői kérdések, egy téma lezárásakor megértést ellenőrző kérdések, szünetek beiktatása hallgatói kérdések és az azokra adott válaszok céljából.

3.2 A felsőoktatás-didaktikai képzések mint jó példák Német-Svájc egyetemien

A svájci jó példákat¹¹ bemutató tanulmányok négy svájci egyetemhez: a bázeli (Roth Schegg és Tesak 2010), berni (Wehr 2010), luzerni (Comte 2010) és a zürichi (Trempp 2010) egyetemhez kapcsolódnak. Webler (2010a, 2010b) elemezte és összehasonlította egymással a svájci képzéseket, továbbá nemzetközi kontextusba helyezve összevetette a német nyelvterület hasonló innovációival (Webler 2011).

A 2. sz. táblázat összehasonlítja a négy egyetemet alapításuk dátuma, valamint

11 Schweizer Zertifikatsprogramme zum Auf- und Ausbau der Lehrkompetenz. *Personal- und Organisationsentwicklung in Einrichtungen der Lehre und Forschung.* (2010) 4/2+3. https://www.universitaetsverlagwebler.de/_files/ugd/7bac3c_10d53d6dd18e488eb331155533e45e30.pdf (Letöltve: 2023.01.05.)

a hallgatók és a karok száma szerint. Megtalálható közöttük Svájc legrégebb (Bázei Egyetem, 1460) és legújabb alapítású (Luzerni Egyetem, 2000), a legnagyobb (Zürichi Egyetem, 28 ezer hallgató) és a legkisebb létszámú (Luzerni Egyetem, 3300 hallgató) egyeteme. Fontos összehasonlítási alap a karok jellege is. A táblázatból (a legfiatalabb, a Luzerni Egyetem kivételével) az is látható, milyen helyet foglalnak el nemzetközi egyetemi ranglistákon¹² és a svájci ranglistán.¹³

Az egyes egyetemek eltérő tudományos területeken értek el kimagasló eredményeket, de a különbségektől eltekintve mindenütt fontos szerepet tölt be a minőségbiztosítás a tudományos kutatásban és az oktatási innovációban, ami az oktatók felsőoktatás-didaktikai képzéseiben és folyamatos továbbképzéseiben valósul meg. Mind a négy egyetemen, eltérő egyetemi struktúrában elhelyezkedve ugyan, de külön szervezeti egység felelős a képzésprogramokért, melyek neve: központ, munkacsoport vagy team (Vö. 2. sz. táblázat).

A továbbiakban a négy egyetemen elérhető tanításmódszertani képzések felsorolása következik.

3.2.1 Bázeli Egyetem¹⁴

A Bázeli Egyetem *kétféle* nemzetközileg akkreditált *felsőoktatás-didaktikai* képzést nyújt¹⁵:

Az alapképzés – Hochschuldidaktik, a meghirdetett kurzuskinálatból legalább 70 órán való részvétellel valósul meg.

A továbbképzés – Higher Education Certificate, az alapképzést is magában foglalja, de azt kibővíti legalább hat dokumentált hospitálással, két kollegiális hospitálással és tanítási portfólió összeállításával.

3.2.2 Berni Egyetem¹⁶

A Berni Egyetem *háromféle* lehetőséget nyújt az oktatók *felsőoktatás-didaktikai* képzésére:

*Az oktatás napja*¹⁷ – Tag der Lehre

Az évente megrendezett konferencia felhívja a figyelmet a felsőoktatás-didaktika fontosságára.

Komplett képzés – CAS (Certificate of Advanced Studies) Hochschullehre¹⁸

12 Top ranked universities in Switzerland: <https://www.study.eu/best-universities/switzerland> (Letöltve: 2022.12.29.)

13 Top five universities in Switzerland: <https://www.timeshighereducation.com/student/best-universities/best-universities-switzerland> (Letöltve: 2022.12.30.)

14 Bázeli Egyetem: <https://www.unibas.ch/de> (Letöltve: 2023.01.03.)

15 Hochschuldidaktik <https://www.unibas.ch/de/Universitaet/Administration-Services/Vizerektorat-Lehre/Learning-and-Teaching/Hochschuldidaktik.html> (Letöltve: 2022.12.28.)

16 Berni Egyetem: <https://www.unibe.ch> (Letöltve: 2023.01.03.)

17 Tag der Lehre: https://www.gutelehre.unibe.ch/veranstaltungen/tag_der_lehre/ (Letöltve: 2022.12.29.)

18 CAS: https://www-hd-unibe-ch.translate.goog/studiengaenge/cas_hochschullehre/index_ger.html?_x_tr_sl=de&_x_tr_tl=hu&_x_tr_hl=hu&_x_tr_pto=sc (Letöltve: 2023.01.23.)

(15 kredit, 450 óra, időtartama 2 év). A képzés hat modulban van felépítve, melyek részei: kurzusok, elmélyítő rendezvények és a megszerzett kompetenciák bizonyítása reflektált dokumentációval.

Szabad kurzuslátogatás

A képzés bármely kurzusa egyenként, a képzéstől függetlenül is látogatható.

3.2.3 Luzerni Egyetem¹⁹

Svájc legfiatalabb és legkisebb egyeteme egy népszerűsítő rendezvényt és egy képzést kínál:

*Az oktatás napja*²⁰ – Tag der Lehre

*Alapképzés*²¹ – Basiskurs (4 kredit, 2 szemeszter, 4 nap önálló munka és 7 workshop doktoranduszok, tanársegédek és kezdő oktatók számára. Elődje a *Nyitány* (Quverture, 2 kredit, 60 óra, 2 szemeszter). Eredetileg a részvétel a pályakezdekők számára kötelező volt, az őszi szemeszterben 2 napos képzést és 2 vizsgát, a tavaszi szemeszterben 4 napos képzést és 1 kollegiális hospitálást jelentett (Comte 2010).

3.2.4 Zürichi Egyetem²²

Rendszerezett sokszínűség – ez a címe annak a tanulmánynak (Trempe 2010), amely bemutatja a felsőoktatás-didaktika képzési koncepcióját a Zürichi Egyetemen. Ez Svájc legnagyobb egyeteme és harmadik legjobb felsőoktatási intézménye (Vö. 2. sz. táblázat). Ennek megfelelően lehetőségei, mennyiségi és minőségi igényei is a legnagyobbak. Az oktatás napja mint népszerűsítő rendezvény mellett *hatféle képzést* kínál az oktatóknak, melyeket a 3. sz. táblázat és a 4. fejezet mutat be.

*Az oktatás napja*²³ – Tag der Lehre

A népszerűsítő rendezvény célja, hogy alkalmat teremtsen az oktatók és a hallgatók kötetlen találkozására és tapasztalatcseréjére az egyetemi oktatásról. Például az elmúlt évi rendezvény elnevezése *BESTanden*²⁴, témája a vizsgáztatás volt.

A Zürichi Egyetem felsőoktatás-didaktikai képzéseinek bemutatása²⁵

A felsőoktatás-didaktikai képzések legátfogóbb rendszerét a Zürichi Egyetemen hozták létre. Valamennyi képzés célja az oktatók *tanításmódszertani kompetenciáinak* felépítése és bővítése a *minőségi oktatás* megvalósítása érdekében. A felkínált kurzusok minden korosztály számára hasznosak, de értelemszerűen a

19 Luzerni Egyetem: <https://www.unilu.ch> (Letöltve: 2023.01.03.)

20 Tag der Lehre: <https://www.unilu.ch/universitaet/interne-weiterbildung/lehrentwicklung-hochschuldidaktik/tag-der-lehre/> (Letöltve: 2022.12.22.)

21 Basiskurs Hochschuldidaktik: <https://www.unilu.ch/universitaet/interne-weiterbildung/lehrentwicklung-hochschuldidaktik/basiskurs-hochschuldidaktik/> (Letöltve: 2022.12.22.)

22 Zürichi Egyetem: <https://www.uzh.ch> (Letöltve: 2023.01.03.)

23 Tag der Lehre 2023: <https://www.tagderlehre.uzh.ch/de.html> (Letöltve: 2022.12.22.)

24 Szójáték: BEST: legjobb, bestanden: letenni a vizsgát.

25 Hochschuldidaktische Weiterbildung: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik.html> (Letöltve: 2022.12.21.)

legtöbb a fiatal, pályakezdő oktatókat szólítja meg. Vannak több félévet felölelő, komplex programok, ezek kreditesek, többnyire portfólióban dokumentáltak és nemzetközi bizonyítványt adnak. A rövid kurzusok 1–2 naposak, gyakran online formájúak, tanúsítvánnyal vagy anélkül zárulnak. A részvétel minden esetben önkéntes, az elvárt csoportlétszám 10–15 fő. Ha kevesebben jelentkeznek, a kurzusindítást elhalasztják. A képzések hat különböző szempont köré szerveződnek, melyek a következők:

- Rendszerszerű oktatás
- Kompakt oktatás
- Digitális oktatás
- Tematikus oktatás
- Szükséglet szerinti oktatás, tanácsadás
- Szaktárgyi oktatás

4.1 Rendszerszerű oktatás – LEHRE SYSTEMATISCH²⁶

A program résztvevői széleskörűen és átfogóan építik fel szakmódszertani ismereteiket.

• *Alapképzés*²⁷ – Teaching skills (7 kredit, 1 év, 8 oktatási nap jelenléti oktatásban)

Bármely karról érkező egyetemi oktatók tanításmódszertani alapképzése. Tartalma: a tanulás- és tanításmódszertan alapjai, ezekkel összhangban az órák tervezése, megvalósítása, a tanultak számonkérése. Cél a hallgatócentrikus oktatás megvalósítása, a motiválásuk és aktivizálásuk révén. A résztvevők elméleti ismereteiket hospitálások és portfólióban rögzített reflexiók segítségével folyamatosan ültetik át a gyakorlatba.

• *Továbbképzés*²⁸ – CAS Hochschuldidaktik (15 kredit, 2 év, 15 oktatási nap Blended learning)

Bármely karról érkező egyetemi oktatók tanításmódszertani továbbképzése. Tartalma a felsőoktatás-didaktika valamennyi lényeges szempontja. A résztvevők megtanulják az órák kompetenciaközpontú tervezését, megvalósítását, a tanultak számonkérését. Megismernek innovatív oktatási modelleket és az értékelés lehetőségeit. A résztvevők és felkért szakértők egymás óráit látogatják, gyakorolják a reflexiót és a tanácsadást. Zárásként egy oktatási projektet valósítanak meg a kutatva tanulás vagy a digitális kompetenciák témájában.

²⁶ Lehre Systematisch: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lis.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

²⁷ Teaching Skills – Systematischer Aufbau von Lehrkompetenz <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lis/tsk.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

²⁸ CAS Hochschuldidaktik - Wissenschaftliches Lehren und Forschendes Lernen: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lis/cas.html> (Letöltve: 2023.01.22.)

4.2 Kompakt oktatás – LEHRE KOMPAKT²⁹

A program résztvevői különböző speciális témákat dolgoznak fel különböző munkaformákban.

- *Az oktatás megkezdése*³⁰ – Debut (1 nap, online formában)

A kurzus doktoranduszokat, tanársegédeket szólít meg, akik még nem, vagy csak keveset oktattak. Tartalma a tanítási célok megfogalmazása, az órák tervezése, a hallgatók aktivizálása, kapcsolatfelvétel más kezdő oktatókkal és a felsőoktatás-didaktika oktatóival, akikhez később oktatási kérdésekkel fordulhatnak.

- *Felsőoktatás-didaktikai alapkursus*³¹ (2 nap, jelenléti oktatásban)

A kurzus a doktoranduszok és tanársegédek tanításmódszertani kompetenciáit bővíti tovább. Témái között szerepelnek az egyetemi tanulás és tanítás tudományos alapjai, az órák hallgatóközpontú tervezése és megvalósítása, továbbá a tanultak átültetése a gyakorlatba.

- *Kompakt digitális oktatás*³² (1 nap, online formában)

A kurzus tárgyalja az egyetemi oktatásban alkalmazható alapvető digitális eszközöket és módszereket, valamint a hibrid oktatás lehetőségeit. Bevezet az online eszközök használatába, tematizálja a hallgatók aktivizálásának módszereit, a csoportfolyamatok moderálását virtuális környezetben, a tanulás és az érzelmek kapcsolatát digitális közegben. A résztvevők tapasztalatokat oszthatnak meg és cserélhetnek a digitális és hibrid oktatásról.

- *BA / MA szakdolgozatok konzultációja*³³ (2 nap, jelenléti oktatásban)

A kurzust azoknak az oktatóknak ajánlják, akik a hallgatók BA / MA szintű szakdolgozatainak konzulensei. Célja, hogy felkészítse őket a tudományos írás módszertani követelményeinek átadására, egyéni konzultációs koncepció kialakítására, a projektmenedzsment és a kommunikáció megfelelő módszereinek és eszközeinek kiválasztására és alkalmazására, a konzulensi szerep értelmezésére és reflexiójára, a fellépő nehézségek kezelésére.

- *Teaching in English*³⁴ (2 nap, jelenléti oktatás)

A kurzus azokat az oktatókat, elősorban doktoranduszokat és tanársegédeket várja, akik angol nyelvű oktatásra alkalmas nyelvismerettel rendelkeznek. Tartalma a nem angol anyanyelvűeknek történő angol nyelvű oktatás módszertani tapasza-

29 Lehre Kompakt: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lk.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

30 Debut – Einstieg in die Lehre: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lk/debut.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

31 Grundkurs Hochschullehre: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lk/Grundkurs.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

32 Digitale Lehre Kompakt: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lk/digi.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

33 Betreuung von Studierenden bei Bachelor- und Masterarbeiten: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lk/bama.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

34 Teaching in English: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lk/TiE.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

latai és kutatási eredményei. A résztvevők saját tapasztalataikból és elvárásaikból kiindulva beszélnek meg az angol nyelvű oktatás különböző szempontjait.

4.3 Digitális oktatás – LEHRE DIGITAL³⁵

- *Digitális kompetenciák* – LernLabor³⁶

A program öt zürichi felsőoktatási intézmény közös kooperációs projektje, melynek célja az oktatók digitális kompetenciáinak fejlesztése.

A *LeLa Lernevent*³⁷ 1 napos rendezvény a program bemutatására.

A *LeLa Mixed-Media-Kurs Educational Encounter*³⁸ program (10 online alkalom, heti 2–6 óra)

Célcsoportját a középfokú szakképzésben oktatók alkotják: szakiskolák, középfokú és emelt szintű szakmai iskolák (vö. technikum) szakoktatói, valamint a szakmai továbbképzések munkatársai. A témák és feladatok úgy vannak kialakítva, hogy közvetlenül átültethetők legyenek a gyakorlatba.

- *Digitális kompetenciák a felsőoktatás-didaktika fókuszában*³⁹ (Blended learning)

Középpontjában a digitális kompetenciák fejlesztése áll. A résztvevők kidolgoznak egy ezzel kapcsolatos tanítási projektet.

- *Lehre DIGITAL*⁴⁰ kurzus (jelenléti, online és kevert formában)

A digitális oktatás és a digitális kompetenciák témáit többféle kurzus is tematizálja.

Ehhez kapcsolódó további speciálisan digitális témák: webtoolok szakmódszer-tanilag indokolt felhasználása, online csoportmunka megvalósítása, hibrid oktatás, podcast az oktatásban.

- *Lehre DIGITAL*⁴¹ tanácsadás

Egyéni konzultáció és tanácsadás az oktatásban alkalmazható digitális módszerekről, valamint kurzusajánlás.

35 Lehre DIGITAL: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/ld.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

36 LernLabor -Hochschuldidaktik für Digitale Skills: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/ld/Lela.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

37 LeLa-Lernevent: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/ld/Lela/lernevent.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

38 LeLa Mixed-Media-Kurs Educational Encounter: https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/ld/Lela/educational_encounter.html (Letöltve: 2023.01.05.)

39 „Digitale Kompetenzen” als Schwerpunkt im CAS in Hochschuldidaktik: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/ld/digiCAS.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

40 Lehre DIGITAL <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/ld/Kursangebot.html>
<https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/ld/digiCAS.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

41 Beratung Lehre DIGITAL: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/ld/Beratung.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

- *Módszertani platform*⁴²

Azoknak az oktatóknak kínálják, akik egy helyen szeretnék megtalálni a legfontosabb módszertani információkat. A legegyszerűbben áttekinthető oldal a *Felsőoktatás-didaktikai ABC*, amely lexikonszerűen, betűrendben tárgyalja a szükséges információkat és tananyagokat. Más (tematikus) elrendezésben is kínál önálló tanulásra alkalmas anyagokat (dossziék, szövegek, ötletgyűjtemény).

4.4 DIDACTICA⁴³

(fél naptól két napig tartó témakurzusok részben online formában)

A felsőoktatás-didaktika teljes tematikai spektrumát lefedi nyolc kategóriában, melyek a következők: a tanulási folyamat megértése, az oktatás tervezése és megvalósítása, módszertani repertoár, prezentáció és retorika, tanácsadás és menedzselés, számonkérés és értékelés, kulcskompetenciák beépítése, önmenedzselés.

*Szükséglet szerinti oktatás – LEHRE A LA CARTE*⁴⁴

- *Karok, tanszékek, szemináriumok részére*⁴⁵

Az egyes karok, tanszékek vagy szemináriumok szükségleteire és igényeire szabott képzések kurzusok, workshopok, tanácsadás vagy moderáció formájában.

- *Tanácsadás oktatók részére*⁴⁶

A személyre szabott tanácsadás formái: egyéni és kollegiális hospitálás és feedback.

- *Tanácsadás professzorok részére*⁴⁷

A személyre szabott tanácsadás formái: egyéni és kollegiális hospitálás és feedback.

42 Teaching Tools UZH - Eine Plattform für die Lehre: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/ld/Ttools.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

43 Didactica: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/didactica.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

44 Lehre À LA CARTE: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lalc.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

45 À LA CARTE für Fakultäten, Lehrstühle und Seminare: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lalc/berfak.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

46 Lehre INDIVIDUELL: Beratung für Lehrende: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lalc/berlehr.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

47 Lehre INDIVIDUELL: Beratung für Professorinnen und Professoren: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lalc/berprof.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

Szaktárgyi oktatás – LEHRE IM FACH⁴⁸

Ez a képzési forma különböző intézetek és karok együttműködését kínálja, és az egyes tárgyak speciális igényeire szabott szakmódszertani kérdéseket tárgyal.

- *Matematikai-Természettudományi Kar*⁴⁹ – angol nyelvű szakoktatás⁵⁰ (2 fél-napos jelenléti és online kurzus)

A kurzus célcsoportját képezik azok a doktoranduszok vagy juniorprofesszorok, akik matematikát, orvostudományi és állatorvosi tárgyakat oktatnak. A képzés célja az oktatók szakmódszertani képzése annak érdekében, hogy a matematikai és természettudományi jelenségeket, (kutatási) módszereket és koncepciókat képesek legyenek úgy közvetíteni, hogy a hallgatók azokat megértsék és alkalmazni tudják.

- *Orvostudományi Kar*⁵¹ – *alapkursus*⁵² (2 napos jelenléti és online kurzus, habilitáló és klinikai docensként dolgozó oktatóknak)

A képzés tartalma: a tanulás és tanítás kutatásának eredményei, melyek segítségével eredményes tanórák tarthatók. Megismerteti a klasszikus tanulási és tanítási formákon túl az orvosi és fogorvosi tudomány speciális munkaformáit, például a klinikai oktatást.

- *A nyelvoktatás módszertani alapjai*⁵³ (2 napos kurzus, oktatók, lektorok számára)

A kurzus lehetőséget nyújt a nyelvoktatók számára, hogy szakértőkkel és kollegákkal tapasztalatot cseréljenek. A kezdő oktatók megismerik a nyelvelsajátítási folyamat kutatási eredményeit, szakmódszertani modelljeit és az eredményes nyelvoktatási módszereket. A tapasztalt nyelvoktatók reflektálnak nyelvoktatási tapasztalataikra, felülvizsgálják saját gyakorlatukat és új koncepciókat dolgoznak ki.

48 Lehre IM FACH: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lif.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

49 Mathematisch-Naturwissenschaftliche Fakultät: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lif/mnf.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

50 Teaching Science at University: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/en/hochschuldidaktik/lif/mnf/TSU.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

51 Medizinische Fakultät: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lif/mef.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

52 Basiskurs Didaktik: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lif/mef/basis.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

53 Universität Zürich UZH Weiterbildung – Hochschuldidaktische Weiterbildung Grundlagen Sprachdidaktik: <https://www.weiterbildung.uzh.ch/de/hochschuldidaktik/lif/sprach.html> (Letöltve: 2023.01.05.)

Összefoglalás, tanulságok

5.1 A svájci példák összefoglalása

A svájci egyetemek felsőoktatás-didaktikai képzéseinek összehasonlításakor Weblet (2010b) kiemeli, hogy „szerkezetükben és terjedelmükben nagy különbségek vannak” (62). A kínált képzések tematikusak, kurzusonként/modulokként vagy komplex programként látogathatók, jelenléti, online vagy kevert formájúak, német vagy angol nyelvűek, kredittel, tanúsítvánnyal vagy ezek nélkül záródók. Összevetéseinek általam kiemelt szempontjai a következők:

- *Időkeret* (Weblet 2010b, 66)

A képzések sokfélesége és modularitása miatt időkeretük nehezen hasonlítható össze, és óraszámuk 70 és 450 óra között nagyon különböző.

A *legkisebb* óraszámú alapképzés a luzerni (60 óra, 1 év) és a bázeli (70 óra, 1 év).

Közepes óraszámú például a zürichi Teaching skills kurzus (180 óra, 1 év).

A *legnagyobb* óraszámú teljes képzés Bernben (450 óra, 2–3 év).

- A programok *egyedisége*

A *legkomplexebb, vagyis* a tanítási képességek teljes képzési spektrumát felölelő és *legnagyobb* célcsoporthoz szóló program a berni, melyen egyaránt részt vesznek az egyetem, más oktatási intézmények és a felsőfokú szakképzés oktatói. A *legfiatalabb* oktatók alkotják a *legkisebb* célcsoportot, a számukra létrehozott programok a bázeli és a luzerni alapképzések. A zürichi program a *legváltozatosabb*, mert széles spektrumát nyújtja a különböző, egyéni célok és ambíciók szerint egymással összekapcsolható képzésfajtáknak.

- A képzések *gyakorlatiassága* és *személyre szabottsága*

A *leggyakorlatiasabb* a luzerni program, ahol van formális és nem formális képzés, ahol az elméleti ismeretek videós gyakorlatokkal egészülnek ki, melyeket kollegiális hospitálások és óramegbeszélések sora követ.

Leginkább személyre szabott a berni képzés, ahol az oktatók szükségleteik szerint választanak kurzust. Zürichben úgynevezett „Cafeteria-rendszer” van, mert a saját képzési „menü” sokféle kínálatból válogatható össze. A kurzusok idejét, formáját tekintve (jelenléti kurzus, nyomtatott vagy elektronikus tananyagok) sokféle változatban elérhetők, a klasszikus továbbképzéstől kezdve a szükségletek szerint választható modulokig.

- *Elismertség*

A képzések között a *legkomplexebb*, ezért a *legrangosabb* a berni képzés, amely nemzetközi diplomával⁵⁴ zárul, míg Luzernben és Zürichben a rektorhelyettes által aláírt bizonyítvánnyal, Bázelen a rektor által aláírt tanúsítvánnyal vagy bizonyítvánnyal.

54 Elnevezése: „Universitäres Weiterbildungszertifikat”; „Certificate of Advanced Studies in Higher Education”.

- **Önkéntesség és költségesség**

A képzéseken való részvétel önkéntes, de Luzernben a doktori program kötelező eleme. A képzések az egyetem saját oktatói számára ingyenesek, külső résztvevők számára önköltségesek. Webler (2010b) szerint mindkét szempont egyben előny és hátrány is. Előny, hogy a programokon való részvétel önkéntes, hátrány, hogy így kereslettől függőek és nehezen tervezhetők. Előny, hogy a képzések az egyetemek saját oktatói számára ingyenesek, ez azonban az oktatói mobilitás korában gazdaságilag nem tartható fenn.

Webler (2010b, 71–74) két fontos kérdést fogalmazott meg: felsőoktatás-didaktikai alapképzésről vagy sokszínű továbbképzésekről van-e szó, valamint vannak-e és ha igen, melyek az alapvető és összehasonlítható sztenderdek. Szerinte Svájc képzési programjai jól alkalmazkodnak a helyi igényekhez, sok köztük a motiváló ötlet, koncepció és jó példa. Sokszínű továbbképző programoknak tekinthetők, azonban kidolgozott sztenderdek híján még nem teljesítik az intézmény által irányított rendszerszintű fejlesztő képzés kritériumait. Az innováció ebben az irányban indult tovább. Időközben a Berni Egyetemen összeállították *Az egyetemi továbbképzés kurzusainak útmutatója és sztenderdjei*⁵⁵ című dokumentumot.

5.2 Tanulságok

A svájci egyetemek felsőoktatás-didaktikai képzési kínálata arról tanúskodik, hogy nagy hangsúlyt helyeznek az oktatók tanítási kompetenciáinak fejlesztésére, ami a minőségbiztosítás egyik záloga. Az U-Multirank (UMR) nemzetközi egyetemi rangsor⁵⁶ öt kulcsterületen értékeli az egyetemeket: *a tanítás és tanulás minősége, a tudástranszfer sikeressége, a kutatás elismertsége, a nemzetközi orientáció, továbbá a regionális beágyazottság* alapján. Ezek a szempontok a bemutatott képzési programokban is megjelennek.

A felsőoktatás-didaktikai képzések svájci jó példái a magyarországi egyetemek számára tanulságosak, hiszen itthon még nincs kiépülve hasonló képzési hálózat. Márpedig az oktatók nálunk sem feltétlenül rendelkeznek tanári végzettséggel, tanításmódszertani kompetenciákkal, a pályakezdők pedig még tanítási tapasztalatokkal sem.

Ezért volna célszerű a hazai egyetemeken is felsőoktatás-didaktikai munkacsoportok létrehozása. Az általuk kínált kurzusokon az oktatók önkéntesen vennének részt, a doktoranduszok számára a részvétel azonban kreditet, a fiatal oktatók számára szakmai előrelépést jelentene. Különösen nagy a kihívás az angol nyelven szakmai tárgyakat oktatók számára. Képzésük és továbbképzésük a szaktanszékek, a nyelvi tanszékek (vagy idegen nyelvi lektorátus), a pedagógiai tanszék (vagy tanárképző intézet) együttműködésében valósulhatna meg. A jövő feladata, hogy

55 Leitfaden und Standards für Studiengänge der universitären Weiterbildung: https://www.unibe.ch/unibe/portal/content/e152701/e332574/e344586/e351681/wbk_leitfaden_standards_ger.pdf (Letöltve: 2023.01.23.)

56 https://eduline.hu/felsooktatás/20220623_UMultirank_UMR (2022) (Letöltve: 2023.01.05.)

az egyetemek felismerjék és elismerjék a felsőoktatás-didaktika jelentőségét, a képzés és továbbképzés szükségességét, és a fejlesztések érdekében megtegyék a szükséges lépéseket.

Irodalom

Bikics Gabriella (2022): A felsőoktatás-didaktika szerepe a német felsőoktatásban. *Eruditio-Educatio* 17/4, 64–81.

Comte, Michael (2010): Hochschuldidaktisches Programm „Ouverture“ an der Universität Luzern. *Personal- und Organisationsentwicklung in Einrichtungen der Lehre und Forschung* 4/2+3, 50. https://www.universitaetsverlagwebler.de/_files/ugd/7bac3c_10d53d6dd18e488eb331155533e45e30.pdf (Letöltve: 2023.01.05.)

Roth, Vera – Schegg, René – Tesak, Gerhild (2010): Die Programme der Educational Staff Development Unit (ESDU) im Vizerektorat Lehre der Universität Basel.

Personal- und Organisationsentwicklung in Einrichtungen der Lehre und Forschung. 4/2+3, 43–45. https://www.universitaetsverlagwebler.de/_files/ugd/7bac3c_10d53d6dd18e488eb331155533e45e30.pdf (Letöltve: 2023.01.05.)

Schmidt, Juana (2008): Das Hochschulsystem der Schweiz Aufbau, Steuerung und Finanzierung der schweizerischen Hochschulen. *Beiträge zur Hochschulforschung* 2008/2, 114–147. https://www.bzh.bayern.de/fileadmin/news_import/2-2008-schmidt.pdf (Letöltve: 2023.01.05.)

Tremp, Peter (2010): Geordnete Vielfalt – Das hochschuldidaktische Weiterbildungsangebot der Universität Zürich. *Personal- und Organisationsentwicklung in Einrichtungen der Lehre und Forschung* 4/2+3, 58–59. https://www.universitaetsverlagwebler.de/_files/ugd/7bac3c_10d53d6dd18e488eb331155533e45e30.pdf (Letöltve: 2023.01.05.)

Webler, Wolff-Dietrich (2010a): Schweizer Zertifikatsprogramme zum Auf- und Ausbau der Lehrkompetenz Teil I: Vergleichsrahmen. *Personal- und Organisationsentwicklung in Einrichtungen der Lehre und Forschung* 4/2+3, 41–42. https://www.universitaetsverlagwebler.de/_files/ugd/7bac3c_10d53d6dd18e488eb331155533e45e30.pdf (Letöltve: 2023.01.05.)

Webler, Wolff-Dietrich (2010b): Schweizer Zertifikatsprogramme zum Auf- und Ausbau der Lehrkompetenz Teil II: Ein Vergleich untereinander und mit deutschen Programmen.

Personal- und Organisationsentwicklung in Einrichtungen der Lehre und Forschung 4/2+3, 61–76.

https://www.universitaetsverlagwebler.de/_files/ugd/7bac3c_10d53d6dd18e488eb331155533e45e30.pdf (Letöltve: 2023.01.05.)

Webler, Wolff-Dietrich (2011): Strategien zum Auf- und Ausbau der Lehrkompetenz als Teil der Personalentwicklung. *Personal- und Organisationsentwicklung in Einrichtungen der Lehre und Forschung* 6/1, 19–28. https://www.universitaetsverlagwebler.de/_files/ugd/7bac3c_d645e34ade0a4f1d917e1d1fd39bab2b.pdf (Letöltve: 2022.08.16.)

Wehr, Silke (2010): Weiterbildungsstudiengang Hochschullehre – „Certificate of Advanced Studies in Higher Education“ – der Universität Bern. *Personal- und Organisationsentwicklung in Einrichtungen der Lehre und Forschung* 4/2+3, 46–49. https://www.universitaetsverlagwebler.de/_files/ugd/7bac3c_10d53d6dd18e488eb331155533e45e30.pdf (Letöltve: 2023.01.05.)

1. sz. táblázat: Svájc állami egyetemei elhelyezkedésük, alapítási évük és (kerekített) hallgatói létszámuk szerint

Német-Svájc	Francia-Svájc	Olasz-Svájc
Zürichi Egyetem 1833, 28 ezer	Genfi Egyetem 1559, 18 ezer	Svájci Olasz Egyetem 1996, 4 ezer
Berni Egyetem 1834, 19 ezer	Lausanne-i Egyetem 1537, 16 ezer	
Bázeli Egyetem 1460, 13 ezer	Fribourgi Egyetem 1889, 10 ezer	
St-Galleni Egyetem 1898, 9 ezer	Neuchateli Egyetem 1838, 4 ezer	
Luzerni Egyetem 2000, 3 ezer		

2. sz. táblázat: Német-Svájc négy egyetemének összehasonlítása

	Bázeli Egyetem	Berni Egyetem	Luzerni Egyetem	Zürichi Egyetem
Alapítás éve	1460	1834	2000	1833
Hallgatók száma (kerekített adat)	13 000	19 000	3300	28 000
Karok száma	7	8	5	7
Teológia	x	x	x	x
Jog	x	x	x	x
Orvostudomány	x	x	x	x
Állatorvostudomány		x		x
Filozófia-Bölcsészettudomány	x	x		
Filozófia-Természettudomány	x	x		
Közgazdaságtan	x		x	x
Gazdaság-és Társadalomtudomány		x		
Pszichológia	x			
Kultúra- és Társadalomtudomány			x	
Filozófia				x
Matematika-Természettudomány				x
Filozófia-Történelem		x		

Helyezés nemzetközi egyetemi ranglistákon				
QS Ranking 2023	136	120	-	83
ARWU Ranking 2022	83	101	-	59
Helyezés svájci ranglistán				
Switzerland Rank 2022	5	4	-	3
Az oktatási rektorhelyetteshez rendelt <i>felsőoktatás-didaktikai</i> szervezeti egység elnevezése	Ressort Learning and Teaching – <i>Felsőoktatás-didaktikai</i> team	<i>Felsőoktatás-didaktika</i> és oktatás-fejlesztés – Továbbképzési Központ	Oktatási Központ – <i>Felsőoktatás-didaktika</i>	Center for life long learning – Továbbképzési munkacsoport – <i>Felsőoktatás-didaktika</i>

3. sz. táblázat: A Zürichi Egyetem felsőoktatás-didaktikai képzéseinek áttekintése

4.1 LEHRE SYS- TEMATISCH (Rendszerszerű oktatás)	4.2 LEHRE KOM- PAKT (Kompakt oktatás)	4.3 LEHRE DIG- ITAL (Digitális oktatás)	4.4 DIDACTICA (Tematikus oktatás)	4.5 LEHRE A LA CARTE (Szükséglet szerinti oktatás, tanácsadás)	4.6 LEHRE IM FACH (Szaktárgyi oktatás)
Alapképzés <i>Teaching Skills</i> (1 év, 8 nap)	az oktatás megkezdése <i>Début</i> (1 nap)	<i>LernLabor</i> (LeLa) <i>LeLa Lerne- vent</i> (1 nap) <i>LeLa Mixed- Media-Kurs</i> (8 alkalom)	8 tematikus kurzus: (1/2 - 2 nap kurzusonként) A tanulási folya- mat megértése Az oktatás tervezése és megvalósítása	À LA CARTE karok, tanszékek, szemináriumok részére	Matemati- kai-Termé- szet-tudományi Kar angol nyelvű alapképzés <i>Teaching Science at University</i> (2 1/2 nap)
Továbbképzés CAS (<i>Certificate of Advanced Stu- dies in Higher Education</i>) képzés (2 év, 15 nap)	Felső-okta- tás-didaktikai alapkurzus (2 nap)	Digitális kom- petenciák a felsőokta- tás-didaktika fókuszában	Módszertani repertoár Prezentáció és retorika Tanácsadás és menedzselés	Lehre INDIVI- DUELL Egyéni tanács- adás oktatók részére	Orvostudo- mányi Kar alapképzés <i>Basiskurs Didaktik</i> (2 nap)
	Kompakt digitális oktatás (1 nap)	Lehre DIGITAL kurzus	Számonkérés és értékelés Kulcs-kom- petenciák beépítése	Lehre INDIVI- DUELL Egyéni tanácsadás professzorok részére	A nyelvoktatás módszertani alapjai (2 nap)
	BA/MA szak-dolgo- zatok konzultációja (2 nap)	Lehre DIGITAL tanácsadás	Önmenedzse- lés		
	<i>Teaching in English</i> (2 nap)	<i>Teaching Tools</i> módszertani platform			